

Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün ve 9 arkadaşının, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 6798 sayılı Kanunla muaddel 58 nci maddesine fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/211)

17 . 1 . 1966

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 6798 sayılı Kanunla muaddel 58 nci maddesine fıkra ilâvesine dair kanun teklifi gerekçesiyle birlikte sunulmuştur. Kanunlaşması için gerekli muamelelerin yapılmasını saygı ile arz ve teklif ederiz. 13 . 1 . 1966

Kırklareli Milletvekili <i>M. Atagün</i>	Kayseri Milletvekili <i>A. A. Hacıpaşaoğlu</i>	Kars Milletvekili <i>O. Yeltekin</i>	Çanakkale Milletvekili <i>M. Baykan</i>
Konya Senatörü <i>M. Obuz</i>	Kars Milletvekili <i>L. Aküzüm</i>	Konya Milletvekili <i>F. Özfakih</i>	Hatay Milletvekili <i>R. Mursaloğlu</i>
Erzincan Milletvekili <i>Â. Sağıroğlu</i>	Denizli Milletvekili <i>Â. Şohoğlu</i>	İçel Milletvekili <i>M. Arıkan</i>	

GEREKÇE

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerine seçilme hakkının hâkim sınıfında çalışanların da dâhil olduğu halde, bütün Devlet personeline tanınması, sadece eşitlik prensibinin tahakkukuna bağlı tutulmayıp, Parlâmentoda hizmet görececek vasıfta bulunan çeşitli ihtisas dallarına bağlı ve tecrübeli kimselerin Parlâmentoya seçilmeleri amacı da güdülmüştür.

Memleketimiz şartlarına göre, çeşitli ihtisas dallarından, Parlâmentoya üye seçimi hattâ zaruri olarak, teşvik de edilmiştir. Hâkimler Kanununun 71 nci maddesi de, adliye meslekinden seçilen kimselerin memuriyete mütaallik haklarının mahfuziyetine dair hüküm, bu amacı istihdaf eden misallerden birisidir.

Son defa çıkarılan Personel Kanununa, Devlet hizmetinden Parlâmento üyeliğine seçilen kimselerin ilerde açıkta kalmamalarını sağlayan hükümlerin konulması da ihtiyaç ve zaruretin devam etmekte olduğunu gösteren yeni bir misal olarak zikredilebilir. Ancak, 2556 sayılı Hâkimler Kanununda bilâhara yapılan değişiklikler Kanun Koyucunun maksadını tatbikat sahasından uzaklaştıracak bir mahiyet aldığından, Kanuna yeni bir hüküm eklenmesini zaruri kılmaktadır. Nitekim, bu kanunun 71 nci maddesinin güttüğü amaç 58 nci maddenin hükmü karşısında, tatbikatta hükümsüz hale gelmiştir.

Hâkimler Kanununun 71 nci maddesiyle güdülen gayenin tahakkukunu sağlamak amacıyla Devlet Personel Kanununa konulan hükme mütenazır bir hükmün 58 nci maddeye eklenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğini kaybetmiş eski hâkim ve savcılardan bir kısmı bugün açıktadırlar.

Parlâmento üyeliği gibi kamu hizmetlerinin en şerefli ve kutsilerinden biri olan bir hizmetin bilâhara seçilemeyen kimseler hakkında üzücü ve ıstırap verici bir ceza niteliğine inkılâbetmesi vicdanları rahatsız eden bir husustur.

Diğer taraftan, millet temsilciliğini yapmış kimselerin düştükleri âkıbetin Parlâmento hizmetlerine karşı isteksizlik yaratması, Parlâmentoya kamu sektöründe çalışan ihtisas sahiplerinin rağbetini azaltan bir faktördür.

Seçim Kanununun tanıdığı hakkı dolaylı yollarla köstekliyen âmillerin ortadan kaldırılması ile yalnız bu kabül kişiler değil, Devletin de faydalanacağına şüphe yoktur.

Teklif edilen fıkrada tasrih edilen «İhraz ettikleri derecelere tekabül kadrosu» ndan maksat, maaşlarına tekabül eden kadro veya bu kadro bulunmadığı takdirde buna en yakın olan kadroların verilmesi mecburiyeti nazara alınarak hazırlanmıştır.

Böylece ilişik tadil fıkrasının kanunlaşmasına, bu amaçlarla lüzum görülmüştür. Kadro ile de ilgili olması sebebiyle bütçeden evvel ilişik fıkranın kanunlaşması zaruri olduğundan işin aceleliğini kaydetmeyi de lüzumlu addediyoruz.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/211
Karar No. : 14 .

19 . 1 . 1966

Yüksek Başkanlığa

Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün ve 9 arkadaşının, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 6798 sayılı Kanunla muaddel 58 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi Adalet Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

2556 sayılı Hâkimler Kanununun hükümlerine göre hâkimlik, savecilik veya bu meslekten sayılan hizmetlere atandıktan sonra veya bu mesleklerden ayrıldıktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerine seçilmiş olanlardan bilâhara adalet meslekine dönmek isteyenlerin 6798 sayılı Kanunla muaddel 71 nci maddesi hükmüne göre Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinde geçirdiği hizmetler nazara alınarak ve evvelece iktisabettikleri kıdemlerine eklenmek suretiyle alabilecekleri maaş dereceleri de tesbit edilmek suretiyle 2556 sayılı Hâkimler Kanununun aradığı diğer vasıf ve nitelikleri de haiz buldukları takdirde Yüksek Hâkimler Kurulu veya Yüksek Saveciler Kurulunun ilgili bölümlerince mesleke alınmalarına karar verilebilmektedir. Ancak karar verilmesi mutlaka atanma ile neticelenememektedir. Zira tatbikatta mesleke alınmasına karar verilenlerin atanabilmesi kendilerine maaş derecelerinin gerektirdiği maaşı alabilmelerine imkân verebilecek bir kadronun tahsisiyle mümkün olmaktadır. Hâkimler Kanununun 58 nci maddesi ise kadroların meslekte bulunanlar arasında tevziini ve şartlarını tâyin etmiş bulunduğundan tatbikatta 58 nci madde gereğince kadro bekliyen ve fiilen meslekte bulunanlar mevcut bulunduğu sürece aynı kanunun 71 nci maddesi gereğince mesleke alınmalarına karar verilenlere kadro tahsisi yapılamamakta ve atanma keyfiyeti gerçekleşmemektedir.

Diğer taraftan bu durum 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin tekrar memuriyete dönmeleri halinde durumlarına uygun ilk açılacak kadrolara tercihan atanmalarına dair genel prensibe de aykırı düşmektedir. Hâkim ve savecilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun birinci maddesi hükmüne göre bu kanun hükümlerine tabi olmamaları sebebiyle tatbikatta, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin adliye meslekine geçmek istediklerinde bu prensibe aykırı bir muamele ile karşılaşmaları veya idarenin bu konuda bir tereddüde düşmesi bahis konusu olduğundan bu hususu önlemek üzere Hâkimler Kanununun 71 nci maddesine vuzuh verme zarureti hâsıl olmuş bulunmaktadır. Komisyonumuzca kanun teklifinde istihdaf edilen sonucun alınması için teklifin 58 nci madde yerine 71 nci maddesinde ele alınması uygun görülmüş ve 71 nci maddeye ilâvesine lüzum görülen fıkraya göre evvelece adliye mesleğinde hizmet ederek veya ayrıldıktan sonra Türkiye Büyük Mil-

let Meclisi üyeliklerine seçilmiş olanların tekrar hâkimlik, savcılık veya bu sınıflardan sayılan hizmetlere dönmek istedikleri takdirde ilgili kurullarca hâkimlik ve savcılık mesleklerinin gerektirdiği nitelikleri haiz buldukları takdirde mesleke alınmalarına karar verildikten sonra açık kadrolara derhal atanmalarının sağlanması mümkün olacaktır.

Tatbikatta kadro yokluğunun veya kadronun sıra bekleyenlere tevzi edilmesi mecburiyetinin bu fıkra ile önlenmesi suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği yapmış ilgililer mesleke alınmasına karar verildikten sonra Devlet Personel Kanunundaki prensibe uygun olarak derhal atanabilecektir. Atanma esnasında ilgili kurullarca tesbit edilmiş olan alınabilecek maaşın ödenebilmesi, bu maaş derecesine denk kadronun veya bu maaşı almaya imkân verecek en çok üç derece aşağıdaki bir kadronun tahsisıyla mümkün bulunmaktadır. Bu netice malî mevzuatın icabıdır. İşte bu şekilde bir kadro tahsisi yapılırken mesleke yeniden intisabetmekte bulunan ilgilinin alabileceği maaş derecesi itibarıyla daha yüksek bir kadroya geçmesi ve meslekten ayrıldığı tarihte bırakmış olduğu emsalinin yani kendisiyle birlikte hizmete girmiş bulunan hâkim ve Cumhuriyet savcısının halen iktisabetmiş olduğu bir kadronun üzerinde bir kadroya atanmasını önlemek üzere emsalinin aldığı kadroya denk bir kadro verilmesi hususu derpiş olunmuştur. Zira Hâkimler Kanununun 76 nci maddesi hükmüne göre her sınıf ve derecede kıdem o dereceye yani o kadroya atanma ile iktisabedilir. Bu sayede tekrar mesleke dönen ilgili emsalinden daha kıdemli sayılmıyacak ve keza kıdem bakımından daha alt derecede olmamak suretiyle muadelet sağlanmış olacaktır.

Yukarıda da izah edildiği gibi teklifin esası Komisyonumuzca aynen benimsenmiş, ancak fıkra ilâvesinin 58 nci madde yerine 71 nci madde üzerinde yapılması uygun görülmüş ve Hükümet temsilcileri bu tadil şekline aynen iştirak etmişlerdir.

Ayrıca Bütçe Kanunu sebebiyle Komisyonumuzca teklifin öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul <i>İ. H. Tekinel</i>	Başkan V. Kars <i>A. A. Çetin</i>	Sözcü Kastamonu <i>S. Keskin</i>	Kâtip Niğde <i>Y. Arıbaş</i>
Denizli <i>Â. Şahoğlu</i>	Diyarbakır <i>F. Kalfagil</i>	Elâzığ <i>K. Nedimoğlu</i>	Hakkâri <i>A. Karahan</i>
İçel M. Arıkan	Kayseri <i>C. Nayman</i>	Kırklareli <i>M. Atagün</i>	Sivas <i>Nazif Arslan</i>
İmzada bulunamadı			
	Kayseri <i>A. Hacıpaşaoğlu</i>	Sivas <i>C. Odyakmaz</i>	İstanbul <i>A. Ş. Lâç</i>

KIRKLARELİ MİLLETVEKİLİ MEHMET
ATAGÜN VE 9 ARKADAŞININ TEKLİFİ

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 6798 sayılı
Kanunla muaddel 58 nci maddesine fıkra ilâvesi-
ne dair kanun teklifi

MADDE 1. — Adliye meslekinde iken veya
bu meslekten ayrıldıktan sonra Türkiye Büyük
Millet Meclisi üyeliğine seçilen ve 71 nei mad-
de gerğince bu üyeliklerde geçen müddetleri
hizmet süresine sayılan ve adliye meslekine alın-
masına ilgili kurulca karar verilenler ihraz et-
tikleri derecelere tekabül eden kadrolara, yukarı-
daki sıraları beklemeksizin tercihan ve takdi-
men tâyin olunurlar.

Kadro cetvellerinin tanziminde yukarıdaki
fıkranın gözettiği amaç sağlanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu
yürütür.

ADALET KOMİSYONUNDA YAPILAN
DEĞİŞİKLİK

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 6798 sayılı
Kanunla muaddel 71 nei maddesine bir fıkra
ilâvesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 6798 sayılı Kanunla muaddel
2556 sayılı Hâkimler Kanununun 71 nei madde-
sine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir :

Adliye meslekinde iken veya bu meslekten
ayrıldıktan sonra T. B. M. Meclisi üyeliklerine
seçilmiş olup da bilâhara hâkimlik, savcılık veya
bu mesleklerden sayılan hizmetlere dönmek iş-
tiyenlerden bu kanun hükümlerine göre mesle-
ke alınmalarına, ilgili kurullarca karar veril-
miş bulunanlar bu kanunun 58 nei maddesinde
yazılı sıra bekliyenlere takdimen, alabilecekleri
maaşların ödenmesini sağlayacak ve meslekte
bulunan emsalinin aldığı kadrolara denk görev-
lere tercihan atanırlar.

MADDE 2. — Teklifin 2 nei maddesi aynen
kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 nei maddesi aynen
kabul edilmiştir.

